

RESOR

Redaktör: Anna Falk, Bonnier News Lifestyle, 105 15 Stockholm.
E-post: anna.falk@bonniernews.se Telefon: 08-738 34 42, vardagar kl 13–15.

Spana på björn och skaka en drink i Norra Karelen

Vi reser österut i Finland till det magiskt vackra sjö- och skogslandskapet i Norra Karelen. Ett resmål som bjuder på både traditioner och nytänkande, alltid med naturen i fokus.

Text: Malin Hefvelin Foto: Linda Romppala

Se upp i backen! Fader Andreas närmar sig med oroväckande hög fart, och trucken är full av klirrande vinflaskor. Han sladdar in framför oss och hoppar ner ur förarsätet och hälsar oss välkomna in i puben på Valamo nya kloster.

Runt millennieskiftet hade det finsk-ortodoxa munkklostret ekonomiska problem. Fader Andreas och hans klosterbröder levde på att bruka jorden samtidigt som bröderna började bli till åren och inte orkade lika mycket som förr. Fader Andreas satte sig ner och tänkte, och kom på att det där med vin, det hade ju munkar gjort i århundraden. Även om druvor inte växer så bra på de finska breddgraderna så fanns det annat i skog

Fader Andreas sköter ruljangsen på klostret.

och mark som man kunde jäsa till alkohol. Han förvandlade därför potatisåkern till vinbärsfält och planterade humle.

Fader Andreas berättar att man i dag förutom vin även tillverkar whisky, öl och absint. Dryckerna skattas högt av innovativa kockar och i klostrets presentbutik handlas det flitigt av gäster som besökt restaurangen eller deltagit i någon av klostrets många kurser.

På restaurangen Bomba utanför Nurmes, dryga 16 mil norr om Valamo nya kloster, har kocken Pasi Brilli skapat en femrättersmeny med lokala råvaror kring fader Andreas klosterviner. Hit kommer vi en sen eftermiddag.

– Jag brukar be om två saker, säger Pasi. Glöm

allt ni vet om vin, för det här är något annat. Och ta lite av allt på tallriken tillsammans med vinet, för det är tänkt som en helhet.

Till huvudrätt serverar han älgturnedos med getost och gratäng gjord på rökt potatis, och det kraftiga röda vinet på vinbär lindar sig perfekt runt smakerna.

Restaurangen Bombas svarta knuttimrade fasad är utsmyckad med snickarglädje och målningar runt fönster och på balkonger. Här finns också Break Sokos Hotel Bomba med en traditionell karelsk stugby, moderna rum, och ett spa vackert beläget vid sjön.

Dagen därpå kör vi vidare mot staden Lieksa och friluftsmuseet Pielinen. Här finns ett 80-tal originalbyggnader som flyttats hit under åren.

Vi upplever Joensuu från älven Pielis som flyter genom staden.

möbler och detaljer som grötskålshyllor, vävstolar och enorma kaffekittlar i plåt som behövdes när alla skogshuggare skulle äta frukost samtidigt. Även om de timrade stugorna har obehandlade träfasader som skimrar vackert i rött och brunt så kräver de en hel del underhållsarbete. Var tionde år måste spåntaken läggas om på alla hus, så här pågår ett ständigt arbete för att hålla byggnaderna i bra skick.

Eero Kortelainen möter oss utanför stugan inne i de djupa skogarna runt älven Keljanpuro. Här har han förberett en stadig lunch till oss, köttfärsbiff med brunsås, potatis och kokta grönsaker, för det är det sista varma målet vi äter på ett dygn framåt. Vi ska ägna oss åt observation av den lokala vildmarksfaunan.

Eero tar oss med till en utkiksstuga som ligger en bra bit in i skogen. Runt den brukar han lägga ut lockbeten i form av överblivet kött, grönsaker och till och med choklad som han får från den lokala butiken.

– Det här är det bästa stället att se järv i Finland, säger Eero.

De tre männen som bokat utkiksstugan bredvid vår lyser upp, de har kommit ända från Georgien för att se det kanske minst kända av Nordens stora rovdjur. Vi däremot hoppas på att få se björn, men Eero lovar inget.

– Den kommer om den kommer.

Han tipsar oss om att vara tysta hela tiden, aldrig öppna dörren, inte äta något som luktar – och inte sova, för då kan man missa allt. Sedan lämnar han oss i den utedasstora stugan med bara eventuella björnar och tre georgiska män i hyddan bredvid som enda sällskap de närmaste 20 timmarna. I hyddan finns en nödortfärdig vadderad bänk att sitta på och åtta kamerahål att sticka ut objektivet genom.

Under eftermiddagen kalasas ett gäng måsar högljutt på det Eero lagt ut som lockbete. Men när de är mätta och flyger i väg blir det nästan överkligt tyst. Någon enstaka hungrig mygga dansar framför fönstret, en korp passerar hastigt över tjärnen som om den var på väg någonstans i ett viktigt ärende, och vinden leker i björkarnas lövade grenar. Det är som om det händer något när man väntar länge stillatigande. Tystnaden blir djupare, nya ting tonar fram där

man tidigare inte såg något särskilt. Jag lägger märke till hur vattnet kastar reflekterande solkatter på trädstammarna och hur mina axlar sjunkit ner ett par centimeter sedan vi kom. Framåt niotiden blir det liv och rörelse igen, för då kommer järven smygande. Hon snokar runt och klättrar i träd framför våra ögon. Järvhonan återkommer ett par tre gånger under kvällen för att hämta mer proviant, och vi känner oss lyckligt lottade över kvällens utdelning. Sedan plötsligt är brunbjörnen bara där. Han lufsar fram emot oss i en sådan fart att vi nästan ryggar tillbaka på den galonklädda bänken. I flera minuter nosar den treåriga hannen omkring framför oss, magnifik med sin tjocka päls, sina kraftiga ramar och sitt teddybjörnsulliga, lätt förvånade ansiktsuttryck. Vi håller oss uppe i ett par timmar till för att se om björnen kommer tillbaka, men slocknar till slut

Här finns skogshuggarstugor från flera århundraden där den äldsta är från 1670, men de har alla gemensamt att de är mycket enkla.

– Det fanns inga vägar hit då, så man byggde av det som fanns, och arbetarna stannade hela säsongen, berättar Mikko Kero som är museichef på Pielinen friluftsmuseum.

– De kunde vara 20 män med svettiga arbetskläder i en liten stuga tillsammans med boskapen, man kan ju bara tänka sig hur det luktade, säger Mikko och ryser lätt.

Många av husen är inredda med tidstypiska

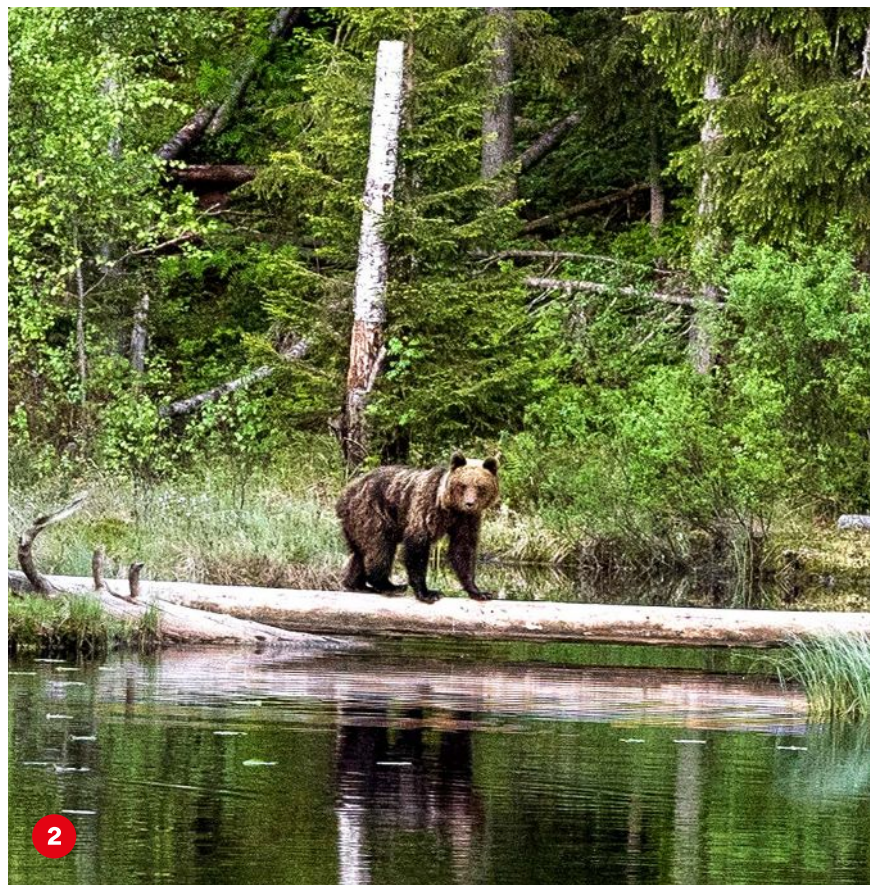

1 Vid Valamo nya kloster finns restaurang och pub. Här hålls även kurser i ikonmålning.

2 Visst finns det chans att få skåda brunbjörnar, men de är skygga och syns sällan.

3 I Joensuu finns det hemgjord glass i många smaker som kanelbulle, lingon, salt jordnöt och marshmallow.

4 Kocken Pasi Brill har tagit fram en meny baserad på bärviner från Valamo nya kloster. Här med Janne Juntunen till höger, arbetsledare på restaurangen Bomba.

KULTURSÖNDAG RESOR

framåt tretiden och vaknar först av att de skräliga måsarna är tillbaka nästa morgon.

Nationalromantiken blomstrade i Finland under början av 1900-talet och tog stort intryck från naturen och de karelska sagorna. Eva Rynnänen (1915–2001) är en av Norra Karelen mest kända konstnärer. Hon levde sitt liv i skogarna runt Lieksa och byggde där också sitt hem Paateri och sin vackra ateljé, som båda är öppna för allmänheten. Eva Rynnänen utförde skulpturer och väggreliefer i trä och dekorerade sitt hem med träskulpturer föreställande barn, sagofigurer och naturväsen.

Eva Rynnänen träskulpturer föreställer ofta barn och naturväsen.

Förutom Eva Rynnänen har även andra finska konstnärer låtit sig inspireras av det karelska landskapet. Eero Järnefelt skapade över 200 målningar från nationalparken Koli och tonsättaren Jean Sibelius begav sig dit för att inspireras av "vindarnas sus och stormens brus".

Att vandra i Koli är enkelt, här finns mängder av stigar som ligger i nära anslutning till parkeringsplatser. Vi omsluts genast av den kryddiga doften av varma tallar när vi vandrar allt högre upp på berget över de vidsträckta skogarna.

Uppe på en slät, varm klippa med en makalös utsikt bjuder vandringsguiden Maarit Jääskeläinen på vatruskat, ett lokalt sötebröd som ser ut som en vaniljbulle, men är fyllt med sötat ris. Med äggsmör på är det perfekt utflyktsmat, sött, fett och mättande.

Från toppen av berget tar vi en uråldrig stollift ner i dalen, och här gäller det att hänga med. Liften har ingen inbromsning, utan man får hoppa på och av i den ganska höga farten. Men det är

Hemgjorda tonics och tinkturer, örter i koncentrerad, flytande form, ligger till grund för goda drinkar på cocktailkursen hos Another Doggy.

Foto: Linda Romppala

väl värt ansträngningen för den adrenalinskjuts man får av att strax efteråt glida ut över stupet. Sjön Pielinen ligger för våra fötter med sina vikar och öar. Pielinen är ett mångsidigt fiskevatten: en utmärkt sjö för gädd- och gösfiske, liksom för insjölox, abborre och öring.

Mitt i nationalparken ligger Break Sokos Hotel Koli som man tar sig till via en linbana från parkeringen nedanför. Bäst är det fräscha spat med flera bubbelpooler både ute och inne, alla med en enastående utsikt över sjön.

Vi avslutar vår karelska resa i Joensuu. Staden hade tidigare en stark träindustri, men är nu mest känd för sitt aktiva student- och musikliv. Vid ett kafé på älvstranden hyr vi var sin kanot och betraktar staden med sju broar från vattnet. Det flottas fortfarande timmer på älven från de stora skogarna i norr, så man får hålla lite koll. Sjöstaden Joensuu marknadsplats är ett bra ställe att prova den karelska pirogen med rågmjöl och risgrynsgröt som både är seg och knaprig på samma gång.

I Sverige fiskas siklöja främst för dess rom. I Finland däremot är siklöja en uppskattad delikatess. På restaurang Aittaranta vid älven serveras småfisken frasigt helstekt med smörigt potatismos. Framåt kvällen cyklar vi på hotell Kimmels låncyklar till baren Another Doggy, där man anordnar cocktailkurser för amatörmixologer. Bartendern Antti Martikainen delar generöst med sig av sina bästa tips under en trevlig kväll bakom baren. Vi får lära oss om finsk dryckeskultur och hur man smaksätter med råvaror som björk, blåbär och syren för en lokal förankring, innan det är dags att leda cykeln hem genom den sovande staden.

Malin Hefvelin

"WOMAN WITH WINE" AV KRISTIN ERIKSSON

"KAFFEREP" AV SARA W NELIN

SKAPA ETT PERSONLIGT HEM, INRED MED KONST

Att förnya hemmet behöver inte innebära stora investeringar, ofta är det detaljerna som gör skillnad. Vi på NOA Gallery tycker att investera i konst är ett enkelt sätt att skapa ett mysigt och spännande hem.

När du väljer konst till ditt hem är det viktigt att välja med hjärta och själ, något som är avgörande för att hemmet ska kännas personligt. Att inreda med konst ska vara roligt

och det finns inga rätt eller fel. Du kan välja att skapa en tavelvägg med många mindre konstverk eller inreda med ett riktigt stort verk som tillåts dominera en hel vägg. Du kanske rentav väljer att blanda klassiska oljemålningar med uttrycksfull fotokonst eller vackra litografier?

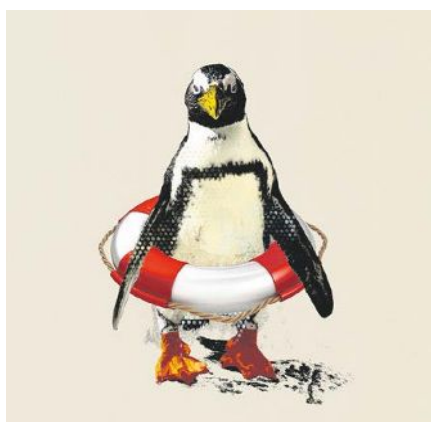
Det är helt upp till dig att skapa en kombination av konstverk som bidrar till att sätta den stämning du eftersträvar för just ditt hem.

SE ALLA FANTASTISKA KONSTVERK PÅ [NOAGALLERY.SE](https://noagallery.se)

BONNIER NEWS

FRI FRAKT • FRIA RETURER • [NOAGALLERY.SE](https://noagallery.se)

"LOVERBOJ" AV ROBERT HILMERSSON

"THE YELLOW CHAIR" AV KRISTIN ERIKSSON